

Research Paper

Identifying and Analyzing the Antecedents and Consequences of Refereeing Crisis in Professional Football**N. Biglari¹, S. R. Hosseini Nia², H. Bagheri³, W. Timothy Coombs⁴**

1. Ph.D. Student in Sport Management, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran
2. Assistant Professor in Sport Management, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran (Corresponding Author)
3. Assistant Professor in Sport Management, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran
4. Professor, Communication Texas A&M University, Texas, USA

Received: 2021/08/12

Accepted: 2022/04/25

Abstract

The purpose of this study was to identify and analyze the antecedents and consequences of refereeing crisis in professional football. Methodologically, the present study was a sequential mixed-method (qualitative-quantitative). In the qualitative part, for in-depth interviews, a targeted sampling method was used. Data were coded based on the qualitative content analysis approach after interviewing 15 experts. In the quantitative part, 10 experts were selected based on purposive sampling, and data were analyzed by DEMATEL technique. The findings in the qualitative part showed that the antecedents of the refereeing crisis included 48 primary concepts and 6 sub-categories (Executive Management, Training and Employment, Supports and Environmental, Technical, Psychological), and the consequences of the arbitration crisis included 38 primary concepts and 6 sub-categories (Abnormal Behaviors, Weakening of the Refereeing Profession, Attitudinal, Technical, Psychological Consequences and Economic Damages). In the quantitative part, the results showed that the components of Executive Management, Support and Training and Employment (in antecedents) and Technical Consequences and Weakening of the Refereeing Profession (in consequences) are the most important and effective components. Therefore, it is suggested that football decision making organizations, in order to prevent and combat the refereeing crisis and reduce its consequences, first put the influential factors in the center of attention and priority consideration.

Keywords: Refereeing Crisis, Antecedents, Consequences, DEMATEL Technique, Iranian Football Pro league

1. Email: n.biglari1368@gmail.com
2. Email: Rhosseinia@gmail.com
3. Email: bagherihadi25@yahoo.com
4. Email: timothy.coombs@tamu.edu

Extended Abstract

Background and Purpose

Increasing the number of spectators, media coverage, and economic interest in football has led researchers and stakeholders to pay more attention to referees' decisions (2). Referees must perform more than one task during the competition to avoid possible mistakes; they have to analyze and audit the events of a match, make quick decisions, consider different aspects of the match, resolve discord under unfavorable conditions (3); they should not themselves cause pressure, discord and harm to the teams; their inefficiency, carelessness, intentional and unintentional decisions, mistakes and delays in response can destroy the situation of teams (1). The refereeing crisis is a potentially destructive structural and non-structural situation and, consequently, the repeated intentional and unintentional mistakes of the referees within the Green Rectangle can lead to unstable conditions for teams and clubs, heavy financial losses of clubs and investors, losing the opportunity to participate in continental competitions, notoriety of referees, and hindering organizations and officials to hold competitions. Therefore, the present study sought to identify and analyze the antecedents and consequences of the refereeing crisis in Iranian professional football.

Materials and Methods

The present study is exploratory-applied research and has a mixed design (qualitative and quantitative). In the qualitative part, the study was administered through conventional content analysis. The participants of this study were scientific and academic experts, club managers, referees, coaches, members of the department and the refereeing committee to conduct in-depth and semi-structured interviews. Each interview lasted between 45 and 90 minutes with an average time of 50 minutes. While collecting data, they were also analyzed; Thus, the interviews continued until the codes reached theoretical saturation. Theoretical saturation was obtained after 13 interviews, but 15 interviews were conducted to ensure data adequacy.

To validate the coding, the member review method, and to ensure the reliability of the coding, inter-coder reliability were used. The coding was approved based on the two methods.

In the quantitative part of the study, the DEMATEL technique was used to analyze the cause-and-effect relationships of the identified factors.

DEMATEL method presents the effectiveness and influence of reciprocal (relationships) between components using the principles of graph theory and shows the intensity of the effect of relationships numerically.

Findings

The results of demographic characteristics in the qualitative part of the study showed that all participants were male. The maximum age of participants was 71 years. 7 participants had a Ph.D. degree. 11 of the participants majored in physical education. 4 of the research samples were referees in Premier League matches, 3 were university faculty with experience in federations and clubs, 3 were coaches and 3 of them were club managers.

The results of demographic characteristics in the quantitative part of the study showed that 9 out of 10 experts in the study were educated in physical education;. The highest number of participants in football in both quantitative and qualitative sections was 40 years.

In the qualitative stage of the study, the coding process was repeated over and over in two parts: identifying the antecedents of the refereeing crisis and its consequences. Finally, 48 primary concepts (open coding) and 6 sub-categories (pivotal code) were identified in the refereeing crisis antecedents section, and 38 primaries and 6 sub-categories in the consequences section of refereeing crisis were realized.

The main categories of refereeing crisis antecedents included Technical Factors, Executive Management, Environmental Factors, Training and Employment, Psychological Factors, and Support. The main categories of consequences of the refereeing crisis included Technical Consequences, Abnormal Behaviors, Weakening of the Refereeing Profession, Attitude Consequences, Economic Damage, and Psychological Consequences.

In the section of the antecedents of the refereeing crisis, the results showed that the components of Executive Management, Support, Training, and Employment were the most influential factors and Psychological, Technical, and Environmental Factors were the most effective components, respectively.

In consequences of refereeing crisis, the results showed that the components of Weakening of the Refereeing Profession, the Technical Consequences, Psychological Consequences, Abnormal Behaviors, Attitude Consequences, and Economic Damage are effective indicators. Among consequences of refereeing crisis, the Technical Consequences were the most influence indicator and the Psychological Consequences were the most effective factors.

Conclusion

Analyzing the antecedents of the refereeing crisis, it can be said that weakness in executive management, poor performance in training technical skills and employment of referees, and lack of support for them exacerbate the refereeing crisis and overshadow the inadvertent mistakes of referees, inconsistencies in

decisions, weakness in the placement and control of scenes, the prevalence of refereeing corruption, migration of first-level referees, strong protests against refereeing, low focus and accuracy of referees, low job belonging and stress of referees.

To analyze the consequences of the refereeing crisis, it can be stated that the less willingness of experienced referees, who suffer from job burnout to judge matches leads to leave the field to inexperienced referees, suspend key players due to incorrect refereeing, reduce the quality of competition, demote and relegate the team despite merit. In addition, investors and sponsors will not be willing to invest, the desire of the fans to attend the stadiums will decrease, the income of the match day will be eliminated, clubs will suffer and go bankrupt, abnormal behaviors will spread, there will be a fan crisis, and they will disrupt the discipline of the city, the conditions will be prepared for media marginalization, players and coaches become frustrated, and the feeling of general vitality will decrease.

Therefore, in order to prevent and deal with the refereeing crisis and reduce the negative consequences resulting from it, football officials and decision-making organizations need to first focus on the identified effective components.

References

1. Karacam, A., & Adiguzel, N. S. (2019). Examining the Relationship between Referee Performance and Self-Efficacy. *European Journal of Educational Research*, 8(1), 377-382.
2. Russell, S., Renshaw, I., & Davids, K. (2019). How interacting constraints shape emergent decision-making of national-level football referees. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 573-588.
3. Samuel, R. D., Tenenbaum, G., & Galily, Y. (2020). An integrated conceptual framework of decision-making in soccer refereeing. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1-23.

شناسایی و تحلیل پیشایندها و پیامدهای بروز بحران داوری در فوتبال حرفه‌ای

نسرین بیگلری^۱، سیدرضا حسینی‌نیا^۲، هادی باقری^۳، ویلیام تیموتی کومبس^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران (نویسنده مسئول)

۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

۴. استاد ارتباطات دانشگاه ای اند ام تگزاس، تگزاس، آمریکا

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۰۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۲۱

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی و تحلیل پیشایندها و پیامدهای بروز بحران داوری در فوتبال حرفه‌ای انجام شد. از نظر روش‌شناسی، پژوهش از نوع آمیخته متوالی (کیفی-کمی) بود. در بخش کیفی برای انجام مصاحبه‌های عمیق از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. داده‌ها براساس رویکرد تحلیل محتوای کیفی پس از مصاحبه با ۱۵ متخصص کدگذاری شد. در بخش کمی نیز ۱۰ نفر از خبرگان براساس نمونه‌گیری قضاوتی انتخاب شدند و داده‌ها با تکنیک دیمتل تحلیل شد. یافته‌ها در بخش کیفی نشان داد، پیشایندهای بحران داوری شامل ۴۸ مفهوم اولیه و شش مقوله فرعی (مدیریت اجرایی، آموزش و به‌کارگیری، حمایت و پشتیبانی و عوامل محیطی، فنی و روانی) و پیشایندهای بحران داوری نیز شامل ۳۸ مفهوم اولیه و شش مقوله فرعی (رفتارهای نابهنجار، تضعیف حرفه داوری، تبعات نگرشی، فنی، روان‌شناختی و خسارات اقتصادی) هستند. نتایج در بخش کمی نشان داد، مؤلفه‌های مدیریت اجرایی، حمایت و پشتیبانی و آموزش و به‌کارگیری (در پیشایندها) و تبعات فنی و تضعیف حرفه داوری (در پیامدها) بااهمیت‌ترین و اثرگذارترین مؤلفه‌ها هستند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود سازمان‌های تصمیم‌گیرنده فوتبال برای پیشگیری و مقابله با بحران داوری و کاهش تبعات ناشی از آن ابتدا عوامل اثرگذار را در مرکز توجه و اولویت رسیدگی قرار دهند.

واژگان کلیدی: بحران داوری، پیشایندها، پیامدها، تکنیک دیمتل، لیگ برتر فوتبال ایران.

1. Email: n.biglari1368@gmail.com
2. Email: Rhosseininia@gmail.com
3. Email: bagherihadi25@yahoo.com
4. Email: timothy.coombs@tamu.edu

مقدمه

فوتبال به عنوان محبوب‌ترین ورزش تیمی کنونی جهان، در زندگی افراد بی‌شماری اهمیت دارد. تیم‌های حرفه‌ای فوتبال ارتش‌های میلیونی متشکل از هواداران خود در سراسر جهان دارند که با فعالیت و حرکت همزمان بازیکنان، داوران و تاکتیک‌های حرفه‌ای جذب می‌شوند (آی، اولریچ، تن و زو، ۲۰۲۰، ۲؛ سمیعی، الهی و افشار، ۲۰۲۱، ۲۱۰). در حالی که توجه بیشتر علاقه‌مندان این ورزش به بازیکنان معطوف شده است، داوران نیز به همان اندازه در تعیین نتیجه بازی‌ها اهمیت دارند؛ بنابراین، پژوهش‌ها به‌طور فزاینده‌ای نقش داوران را بررسی می‌کنند؛ با این حال هنوز درک ما از نحوه قضاوت داوران فوتبال اندک است (آراگوا پینا، پاسوس، کاروالیو و تراویس مینارد، ۲۰۱۹، ۶۹۲). نقش داوران در برگزاری رقابت‌های ورزشی اهمیت روزافزونی یافته است؛ چراکه بدون حضور آن‌ها اجرای دقیق و درست قوانین غیرممکن و بسیار پیچیده است. رشته‌های ورزشی از قوانین مختلفی تبعیت می‌کنند و همه آن‌ها به‌منظور تسهیل بازی و رفع مواردی است که مانع اجرای صحیح آن می‌شوند (گارسیا-سانتوس، گومنز-روانو، واکرا، ایبانز، ۲۰۲۰، ۴۹۷). از سوی دیگر، با افزایش تماشاگران، افزایش تعداد رسانه‌ها و پوشش رسانه‌ای و علاقه اقتصادی به ورزش، تصمیم‌هایی که داوران می‌گیرند بیشتر مدنظر قرار گرفته است (راسل، رانشاو و دیویدس، ۲۰۱۹، ۵۷۵).

داوران، افرادی خبره، مسئول حکمرانی بی‌طرفانه بر مسابقات، تصمیم‌گیری در ثانیه و اجرای قوانین مسابقه هستند. وظیفه آن‌ها حفظ انصاف و افزایش یکپارچگی بسیاری از ورزش‌ها از جمله بازی محبوب فوتبال است؛ با وجود این، اشتباهات داوران ممکن است از نظر اقتصادی، روانی و اجتماعی برای باشگاه‌ها و هواداران و همچنین برای ورزشکاران و مربیان پیامدهای بسیار منفی در پی داشته باشد (ساموئل، تننباوم و گالیلی، ۲۰۲۰، ۲)؛ از این رو در موقعیت‌های درگیری و مشکوک که در هر بازی به وجود می‌آید، داوران در مرکز توجه بازیکنان، مربیان و تماشاگران قرار می‌گیرند (گارسیا-سانتوس و همکاران، ۲۰۲۰، ۴۹۷). ساموئل و همکاران (۲۰۲۰، ۱) معتقد هستند که داوران به دلیل پیچیدگی روند تصمیم‌گیری و تعدد تصمیم‌ها در شرایط مختلف، میزان خطای زیادی دارند. براساس نتایج این پژوهشگران، آمادگی جسمانی و خستگی، موقعیت مکانی، توجه بصری، شرایط تیم، رقابت

1. Ai, Oldrich, Tan & Xu
2. Aragão Pina, Passos, Carvalho & Travis Maynard
3. García-Santos, Gómez-Ruano, Vaquera & Ibáñez
4. Russell, Renshaw & Davids
5. Samuel, Tenenbaum & Galily

و بازیکنان، تخصص و تجربه، عوامل روانی و روابط تیم داوری بر تصمیم‌های داوران اثرگذار هستند. آگوئر-لویزا^۱ و همکاران (۲۰۲۰، ۱۸۶۱) نیز خود بیان کردند که عواملی همچون تعصب داوران، سروصدا، تلاش بازیکنان برای فریب و تیم میزبان به اشتباهات داوران منجر می‌شود؛ همچنین این پژوهشگران نشان دادند، داوران دارای تحصیلات تکمیلی و داوران با دامنه سنی ۲۸ تا ۳۴ سال در مقایسه با داوران دارای مدرک کارشناسی و سنین کمتر، کنترل بیشتری بر استرس خود دارند. آراگوا پینا و همکاران (۲۰۱۹، ۱) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که میزان آمادگی فردی، آمادگی بازی و مدیریت بازی بر کیفیت داوری مؤثر است. رفیعی، علی دوست قهفرخی و جعفری حجین (۲۰۱۸، ۱۵۵) عوامل مرتبط با روز مسابقه، عوامل بیرونی، فرهنگی، زمان برگزاری و شغل و دستمزد را مهم‌ترین عوامل بازدارنده بر نحوه قضاوت داوران فوتبال ایران ذکر کردند. نظریان و همکاران (۲۰۱۱، ۱۰۳) سه عامل فردی، موقعیتی و تجربی و پناهی و سلیمان‌نژاد (۲۰۱۸، ۱) پنج عامل شخصی، مدیریتی، فنی-اجرایی، اجتماعی-فرهنگی و رسانه‌ای را بر قضاوت داوران لیگ برتر فوتبال ایران مؤثر یافتند.

از عوامل شناسایی‌شده مؤثر بر قضاوت داوران می‌توان استدلال کرد که در برخی مواقع اشتباهات داوری به‌صورت سهوی اتفاق می‌افتد، اما در مواقعی دیگر داوران همیشه آن‌طور که ایده‌آل است، بی‌طرف نیستند و بی‌طرفانه قضاوت نمی‌کنند؛ برای مثال، مطالعات نشان داده است که داوران در تصمیم‌هایشان به افراد با نژادها، جنسیت یا قد متفاوت، تعصب دارند یا به نفع تیم میزبان مغرض هستند. شکی نیست که چنین جزئی‌گرایی برخلاف آرمان‌های رسمی انصاف و نبود تبعیض در ورزش است و سوگیری‌های ضمنی به‌طور بالقوه باعث می‌شود که داوران تصمیم‌های ناعادلانه‌ای بگیرند؛ در نتیجه برخی از ذی‌نفعان ورزش به‌طور نامناسبی متضرر و مجازات می‌شوند (پترسون و ویچمن^۲، ۲۰۲۱، ۹۷).

داوران باید برای جلوگیری از اشتباهات احتمالی، بیش از یک وظیفه را در طول مسابقه، زیر فشار انجام دهند. آن‌ها باید اتفاقات یک مسابقه را تجزیه و تحلیل و ممیزی کنند، سریع تصمیم بگیرند، مسابقه را قضاوت کنند، جوانب مختلف مسابقه را در نظر بگیرند، نظم را حفظ کنند و اختلافات را در شرایط نامساعد و فشار حل و فصل کنند. آن‌ها نباید خود عامل ایجاد فشار، اختلاف و تضرر تیم‌ها، بازیکنان، مربیان و هواداران شوند. ناکارآمدی، بی‌احتیاطی، تصمیم‌های عمدی و سهوی، اشتباه و

-
1. Aguirre-Loaiza
 2. Petersen & Wichmann

تأخیر در پاسخ می‌تواند تیم‌ها را به ورطه نابودی و بحران بکشاند (کاراکام و ادیگوزال^۱، ۲۰۱۹، ۳۷۷). موضوع بحران در صنعت ورزش واقعیتی انکارناپذیر است که ممکن است تا آنجا پیش رود که منافع داخلی و خارجی جوامع یا اعتبار یک سازمان را تهدید کنند (مهرابیان، حسن‌نژاد و برزگری‌نژاد، ۱۳۹۵، ۳).

بحران را می‌توان شرایط غیرمنتظره، نامطلوب و غیرعادی دانست (بیون و کوپیر^۲، ۲۰۱۸، ۲۳). کومبس^۳ (۲۰۰۷، ۱۳۵) و مورشل و نواک^۴ (۲۰۲۰، ۱) بحران را وضعیتی غیرمنتظره، منفی و غیرمعمول می‌دانند که اغلب فاجعه‌بار است. در جای دیگر، کومبس (۲۰۰۲، ۳۴۰) بحران را وضعیتی غیرطبیعی، ناپایدار و بالقوه مخرب تعریف می‌کند که اهداف استراتژیک سازمان، شهرت و زندگی مردم را تهدید می‌کند و تأثیرات عمیقی بر روابط سازمان با سهام‌داران و ذی‌نفعانش می‌گذارد. به باور رضانی و همکاران (۲۰۱۵، ۱۸۸)، بحران حادثه‌ای است که امکان بالقوه آن را دارد که بر تمام سازمان تأثیر بگذارد و به مال، شهرت و به‌طو کلی سلامت یک سازمان خسارت بی‌حد و حصر وارد کند. برخی از اندیشمندان نیز بحران را از لحاظ دخالت‌کردن یا دخالت‌نکردن انسان، شدت تهدید، تداوم زمانی، فرایند بروز و آثار و تبعات آن تعریف و طبقه‌بندی کرده‌اند (ابراهیم‌نژاد، ۲۰۱۸، ۱۶). ژانگ^۵ (۲۰۱۸، ۴۱) انواع بحران‌های رویدادهای ورزشی را براساس نقش انسان در ایجاد آن‌ها به دو دسته بحران‌های داخلی و خارجی تقسیم می‌کند. در این تقسیم‌بندی، بحران داوری را با توجه به ویژگی‌هایی از جمله مداخله انسانی، چالش‌های سازمانی، اجتماعی و محیطی می‌توان در زمره بحران‌های داخلی در این زمینه برشمرد تا بحران‌های طبیعی و غیرارادی مانند زلزله.

بنابراین براساس تعاریف و مفاهیم بحران، بحران داوری را می‌توان وضعیت ساختاری و غیرساختاری بالقوه مخرب و به‌تبع آن اشتباهات مکرر عمدی و غیرعمدی داوران در درون مستطیل سبز دانست که باعث ایجاد شرایطی ناپایدار برای تیم‌ها و باشگاه‌ها می‌شود. اغلب پژوهشگران در حوزه بحران‌های ورزشی بر موضوع ایمنی و امنیت هواداران متمرکز شده‌اند (یوسف، آکینوسی و موراکینو^۶، ۲۰۲۰، ۲۶؛ فرجی، همتی‌نژاد و تیلور، ۲۰۱۸، ۴۷۳)؛ این در حالی است که مصاحبه‌های بازیکنان و مربیان تیم‌ها پس از رقابت‌ها، آمار و ارقام برنامه‌های ورزشی تلویزیونی، رسانه‌ها و مطبوعات ورزشی مدعی

1. Karacam & Adiguzel
2. Boin, Kuipers
3. Coombs
4. Moerschell & Novak
5. Zhang
6. Yusuf, Akinwusi & Morakinyo

وجود بحران داوری در فوتبال حرفه‌ای ایران است و همین ادعاها و مشاهده‌های عینی در مسابقات لیگ برتر، مسئله اساسی پژوهش حاضر بود که پژوهشگران را بر آن داشت تا با نگاهی دقیق‌تر به مطالعات گذشته به مسئله داوری بپردازند و به دنبال بررسی وضعیت داوری فوتبال حرفه‌ای ایران باشند.

پایگاه خبری آفتاب نیوز، طی گزارشی چالش داوری فوتبال ایران را فراتر از اشتباه و درعمل بحرانی فراگیر دانسته است که از صدر تا پایین جدول لیگ برتر به پای آن سوخته و بر اعتراض‌ها و شکایت‌های تیم‌ها دامن زده است. در این گزارش بیان شده است که با موشکافی دقیق مشخص می‌شود اعتراض‌ها و شکایت‌های تیم‌ها بی‌راه نیستند و این آمار برای فوتبال ایران قطعاً فاجعه است (پایگاه خبری آفتاب نیوز، ۲۰۱۸). روزنامه اعتماد نیز در خبری با تیتیر «بحران فوتبال به داوری رسید» بیان کرد که در حال حاضر داوری فوتبال ایران با بحرانی بزرگ مواجه شده است و علت آن را ضعف مدیریت، پرداخت نشدن دستمزد داوران، اپیدمی اعتراض‌های شدید به داوری و اشتباهات مکرر داوران برشمردند (روزنامه اعتماد، ۲۰۱۵). در سایت ورزش ۳ نیز با بررسی سود و زیان تیم‌ها از داوری در نیم فصل مسابقات لیگ هجدهم و تحلیل و بررسی آمار اشتباهات داوری در لیگ برتر فوتبال ایران توسط پیشکسوتان داوری در شبکه‌های ورزشی تلویزیونی، صحنه بر وضعیت بحرانی داوری فوتبال حرفه‌ای ایران گذاشتند (سایت ورزش ۳، ۲۰۱۹).

بحران داوری می‌تواند به سقوط تیم‌ها به لیگ‌های پایین‌تر، تنزل موقعیت تیم در جدول و از دست دادن مقام و امتیازات قهرمانی، تضرر مالی سنگین باشگاه‌ها و سرمایه‌گذاران، از دست دادن فرصت حضور در مسابقات قاره‌ای و بدنامی داوران، سازمان‌ها و مسئولان برگزاری مسابقات منجر شود. در همین راستا، سیف‌الله پور (۲۰۱۳، ۶۷۹) بیان کرد که تصمیم‌های اشتباه داوران می‌تواند به التهاب شدید مسابقه و اخراج بازیکنان و مربیان منجر شود و هواداران و بازیکنان را به گونه‌ای تحت تأثیر قرار دهد که رفتار آن‌ها جبران‌ناپذیر باشد. بورامیو، فارست و سمونز^۱ (۲۰۱۰، ۴۳۲) در بررسی تعصب داوران در مسابقات بوندسلیگا آلمان و لیگ انگلیس نشان دادند، داوران همیشه به‌طور عمد سوگیری ندارند، اما تعصب و جانب‌داری از تیم میزبان ناشی از فشار جمعیت است و تصمیم‌های حساس داوری می‌تواند چشم‌انداز یک تیم در کسب قهرمانی، واجد شرایط بودن برای رقابت‌های پرسود اروپایی یا اجتناب از سقوط را متأثر کند. زلیورت و آتاچوکوگو^۲ (۲۰۱۷، ۱۰۷) در مطالعه نقش فشار اجتماعی علیه داوران در مسابقات لیگ فوتبال ترکیه، بیان کردند که وضعیت داوری در ترکیه نامناسب است و دلیل آن وجود

1. Buraimo, Forrest & Simmons
2. Zelyurt & Ataocugu

حملات بدنی و توهین هواداران به داوران در طول بازی، اعتراض شدید بازیکنان، تهدیدهای مدیران باشگاه‌ها، انتقادهای تند و ناشایست رسانه‌ها به تصمیم‌های داور است که موجب تصمیم‌های اشتباه آن‌ها می‌شود و این تصمیم‌های اشتباه نه تنها بر هواداران یا باشگاه‌های فوتبال (بازیکنان، مربی، مدیران و غیره) که به آن مسابقه علاقه دارند، بلکه بر افکار عمومی نیز تأثیر منفی می‌گذارد. رحیمی و نصیری (۲۰۲۰، ۱۶۰) در فراتحلیل دلایل اغتشاش تماشاگران فوتبال در ایران، نوع قضاوت داوران را از عوامل مؤثر بر اغتشاش داوران دانستند. دربارهٔ نتایج منفی تصمیم‌های اشتباه و تأثیرگذار داوران هیچ پژوهشی علمی و جامع انجام نشده است؛ چراکه اصولاً پژوهش‌های حوزه داور به منظور تنظیم عملکرد بازیکنان بررسی شده است؛ باوجوداین، برخی اوقات اثر تصمیم‌گیری داوران فراتر از متأثر کردن عملکرد بازیکنان می‌رود و می‌تواند پیامدهای بسیار مخربی بر جامعه فوتبال و بسیاری از ذی‌نفعان آن بگذارد.

با توجه به افزایش حجمه اعتراض‌های مربیان و بازیکنان و گلایه‌های داوران و پیامدهای بسیار منفی زبان‌دیدگان از داور، ضروری به نظر می‌رسد که علل بروز مشکلات حوزه داور و ایجاد وضعیت بحرانی به صورت ریشه‌ای و جامع شناسایی و بررسی شود؛ یعنی شرایط بحرانی داور به صورت کامل تجزیه و تحلیل شود و مشخص شود که آیا آن‌ها نتیجه اشتباهات ساده و فردی بوده است یا در نتیجه فرایندهای نامناسب و ناموفق روی داده است (لوبریک^۱، ۲۰۱۹، ۳۴)؛ همچنین لازم است پیامدهای چنین وضعیتی مشخص شود.

در سال ۲۰۱۸ جیانی اینفانتینو^۲، رئیس فیفا، استفاده از سیستم پرهزینه کمک‌داور ویدیویی^۳ را برای افزایش صداقت و انصاف در بازی و جلوگیری از اشتباه تأثیرگذار (گل، پنالتی/ پنالتی بدون مجازات، کارت قرمز مستقیم و اشتباه در مجازات‌های انضباطی) تأیید کرد (ساموئل و همکاران، ۲۰۲۰، ۲) و امروزه در کشورهای صاحب‌نام فوتبال و برخی کشورهای آسیایی مانند قطر و امارات از آن بهره گرفته می‌شود. با درک ناتوانی در استقرار سریع سیستم‌های پیشرفته داور در فوتبال ایران به دلیل ضعف زیرساخت‌ها، هزینه‌های کلان و آموزش‌های تخصصی، لازم است پیشایندهای بروز بحران داور شناسایی شود و متناسب با آن‌ها راهکارهای کم‌هزینه‌تر برای پیشگیری و مقابله با آن ارائه و اجرا شود. همچنین به‌رغم انجام پژوهش‌هایی دربارهٔ تصمیم‌های اشتباه داوران، حرفه‌ای‌تر شدن فوتبال کشور و پیشرفت علم و فناوری داور، بررسی‌ها حاکی از آن است که در بسیاری از موارد شیوه‌ها و

1. Luburić
2. Gianni Infantino
3. Video Assistant Referee (VAR)

رویکردهای مبارزه با وضعیت نامناسب داوری بیشتر اتفاقی، واکنش‌گرا و ناپایدار بوده‌اند و تلاش‌های صورت‌گرفته برای مقابله با این وضعیت بحرانی اثربخش نبوده است که این موضوع نشان‌دهنده کم-توجهی داوران، مسئولان و اقدامات موقتی، غیراصولی و مدیریت ضعیف آن است. از طرفی دیگر، براساس آنچه آراگوا پینا و همکاران (۲۰۱۹، ۲) بیان کردند، پژوهش‌های محدود پیشین بر اشتباه‌ها و تصمیم‌های داوران معطوف شده‌اند؛ این درحالی است که اشتباهات داوران براساس میزان تأثیرگذاری آن‌ها متفاوت است و اشتباهات تأثیرگذار داوری فوتبال حرفه‌ای ایران شدت یافته و به مرز بحران رسیده است؛ بنابراین برای پیشگیری، آمادگی و پاسخ مناسب و به‌موقع به این وضعیت، ابتدا ضروری است عوامل ایجادکننده بحران داوری فوتبال حرفه‌ای و پیامدهای آن به‌طورجامع شناسایی شده و میزان اثرگذاری و اثرپذیری عوامل شناسایی شده نیز تبیین شود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر براساس هدف از نوع اکتشافی-کاربردی بود که به‌شکل آمیخته متوالی در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. در بخش کیفی، رویکرد اجرایی پژوهش از نوع تحلیل محتوای کیفی عرفی^۱ بود. این روش از نوعی رویکرد استقرایی بهره می‌گیرد؛ یعنی روند شکل‌گیری نظریه در این راهبرد، حرکت از جزء به کل است. متخصصان علمی و دانشگاهی، مدیران عامل باشگاه‌ها، داوران، مربیان، اعضای دپارتمان و کمیته داوری، مشارکت‌کنندگان این پژوهش را برای انجام مصاحبه‌های عمیق و نیمه‌ساختاریافته تشکیل دادند. گفتنی است که متخصصان علمی و دانشگاهی انتخاب‌شده سابقه کار در فدراسیون و باشگاه‌های فوتبال و مربیان منتخب سابقه بازی در لیگ برتر فوتبال داشتند. برای انجام مصاحبه و گردآوری داده‌ها از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد.

مصاحبه با توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان شروع شد و سپس با سؤال‌های اصلی پژوهش ادامه پیدا کرد و در پایان نیز از مصاحبه‌شوندگان با سؤال باز مانند «آیا فکر می‌کنید مطلبی هست که در این حوزه به آن نپرداخته‌اید؟» خاتمه یافت. مدت‌زمان مصاحبه بین ۴۵ تا ۹۰ دقیقه و میانگین زمانی مصاحبه‌ها ۵۰ دقیقه بود. به‌منظور ثبت اطلاعات به‌دست‌آمده از مصاحبه‌ها علاوه بر نکته‌برداری، پس از کسب اجازه از مصاحبه‌شوندگان، صحبت‌های آن‌ها ضبط شد. هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل آن‌ها نیز انجام شد؛ بدین ترتیب، مصاحبه‌ها تا رسیدن کدها به اشباع نظری ادامه یافت. اشباع نظری پس از ۱۳ مصاحبه حاصل شد؛ زیرا بدون اینکه کدهای جدیدی ظاهر شوند،

1. Conventional Content Analyzing

همان ایده‌ها توسط مصاحبه‌شوندگان تکرار می‌شدند. برای کسب اطمینان از کفایت داده‌ها، دو مصاحبه دیگر نیز انجام شد و در مجموع ۱۵ مصاحبه اجرا شد. به منظور اعتبارسنجی کدگذاری‌ها از روش بازبینی توسط اعضا^۱ بهره گرفته شد؛ بدین صورت که کدگذاری انجام‌گرفته در اختیار چهار نفر از مصاحبه‌شوندگان قرار داده شد و پس از اعمال نظرهای آن‌ها، مؤلفه‌های نهایی استخراج شد. همچنین برای اطمینان بیشتر از پایایی کدگذاری‌ها از روش پایایی بین دو کدگذار^۲ استفاده شد. برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون‌موضوعی دو کدگذار، دو مصاحبه توسط همکاران پژوهش کدگذاری و درصد توافق به‌عنوان شاخص پایایی تحلیل با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد (لندیس و کوخ^۳، ۱۹۷۷، ۱۶۳):

$$\text{درصد پایایی} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 2}{\text{تعداد کل کدها}}$$

اطلاعات مربوط به محاسبه پایایی دو کدگذار در جدول شماره یک ارائه شده است.

جدول ۱- میزان توافقات و عدم توافقات دو کدگذار

Table 1- Measure of Agreements and Disagreements Between the Two Encoders

پایایی بین دو کدگذار Reliability Between Two Encoders	تعداد عدم توافقات Number Disagreements	تعداد توافقات Number Agreements	تعداد کل کدها Total Number Codes	شماره مصاحبه Interview Number
%86	4	13	30	1
%92	2	12	26	2
%89	6	25	56	Total

مقدار پایایی محاسبه شده (۸۹ درصد) حاکی از رد فرض استقلال کدهای استخراج‌شده و تأیید وابستگی آن‌ها به یکدیگر است؛ بنابراین می‌توان ادعا کرد که فرایند کدگذاری نهایی از پایایی کافی برخوردار است. برای افزایش قابلیت انتقال‌پذیری نتایج پژوهش نیز تلاش شد تا فرایند اجرای پژوهش به‌طور دقیق و با جزئیات ارائه شود.

1. Member Checking
2. Inter coder Reliability (ICR)
3. Landis & Koch

در بخش کمی پژوهش برای تحلیل روابط علت و معلولی عوامل شناسایی شده از تکنیک دیمتل^۱ بهره گرفته شد. این تکنیک یکی از انواع روش‌های تصمیم‌گیری براساس مقایسه‌های زوجی با بهره‌مندی از قضاوت خبرگان درباره مؤلفه‌های استخراج شده است. روش دیمتل تأثیرپذیری و تأثیرگذاری متقابل (روابط) میان عناصر را با استفاده از اصول نظریه گراف ارائه می‌کند و شدت اثر روابط را به صورت عددی نشان می‌دهد. این روش از بازخورد روابط استفاده می‌کند؛ یعنی هر عنصر می‌تواند بر عناصر دیگر در سطوح برابر، بالاتر و پایین‌تر تأثیر بگذارد و از آن‌ها تأثیر بپذیرد. اهمیت و وزن هر عنصر در مدل، نه تنها به وسیله عوامل بالادستی و پایین‌دستی، بلکه به وسیله همه عوامل موجود یا کل مدل تعیین می‌شود.

به منظور اجرای تکنیک دیمتل در مرحله نخست باید مؤلفه‌های بررسی شده مشخص شود و پس از آن مقایسه‌های زوجی اجرا شده و میانگین نظرهای خبرگان محاسبه شود. سپس ماتریس ارتباط مستقیم نرمال و ماتریس ارتباط کامل محاسبه شود و در نهایت برای تحلیل روابط مؤلفه‌ها به ایجاد نمودار علی و محاسبه مقدار آستانه و به دست آوردن دیاگرام (آی‌آرام) پرداخته شود. به منظور جمع‌آوری داده‌های بخش کمی، از پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای استفاده شد که ۱۰ نفر از متخصصان منتخب به شیوه قضاوتی، مؤلفه‌های مدنظر پژوهش را به صورت زوجی و با استفاده از مقیاس پنج‌ارزشی (صفر تا چهار) مقایسه کردند. برای اجرای تکنیک دیمتل از نرم‌افزار اکسل^۲ نسخه ۲۰۱۶ استفاده شد.

نتایج

نتایج بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در بخش کیفی پژوهش نشان داد، همه شرکت‌کنندگان مرد بودند. کمترین سن مشارکت‌کنندگان ۴۳ سال و بیشترین آن‌ها ۷۱ سال بود. سطح تحصیلات هفت نفر از نمونه‌های پژوهش دکتری و رشته تحصیلی ۱۱ نفر از آن‌ها تربیت‌بدنی و چهار نفر غیر تربیت‌بدنی بود. چهار نفر از نمونه‌های پژوهش را داوران قضاوت‌کننده در مسابقات لیگ برتر، سه نفر را هیئت علمی دانشگاه‌ها با سابقه فعالیت در فدراسیون و باشگاه‌ها، سه نفر را مربیان با سابقه بازی در مسابقات لیگ برتر و لیگ‌های معتبر دنیا و سه نفر دیگر را مدیران عامل باشگاه‌های لیگ برتر تشکیل دادند. در بخش کمی نیز از ۱۰ خبره حاضر در پژوهش، رشته‌ی نه نفر تربیت‌بدنی و رشته‌ی یک نفر غیر تربیت‌بدنی بود. کمترین سن نمونه‌های پژوهش ۳۵ سال و بیشترین سن آن‌ها ۷۱

1. Decision Making Trial and Evaluation (DEMATEL Technique)
2. Excel

سال بود. بیشترین سابقه فعالیت مشارکت‌کنندگان در فوتبال در هر دو بخش کمی و کیفی ۴۰ سال بود.

از آنجاکه فرایند پژوهش کیفی ماهیت غیرخطی دارد، در مرحله کیفی پژوهش، فرایند کدگذاری در دو بخش شناسایی پیشایندهای بروز بحران داوری و پیامدهای آن بارها و بارها تکرار شد که در نهایت، درباره عوامل مؤثر بر بحران داوری، ۴۸ مفهوم اولیه (کدگذاری باز) و شش مقوله فرعی (کد محوری) و در بخش پیامدهای بحران داوری، ۳۸ مقوله اولیه و شش مقوله فرعی حاصل شد. در جدول شماره دو، کدگذاری باز و مقوله‌بندی مصاحبه‌های مربوط به پیشایندهای بروز بحران داوری ارائه شده است.

جدول ۲- کدهای باز و مقوله‌های مؤثر بر بحران داوری

Table 2 - Open Codes and Categories Effecting the Refereeing Crisis

مقوله فرعی Sub-Category	کدگذاری باز (مفهومی) Open Coding (Conceptual)
عوامل فنی Technical Factors	سطح آمادگی جسمانی پایین، قضاوت ناموفق گذشته، ناهماهنگی بین داوران در تصمیم‌گیری‌ها، تعداد کم قضاوت در سطوح بالا، ضعف در جاگیری و کنترل صحنه، اشتباهات سهوی مکرر ناشی از بی‌تجربگی، مهارت‌های ارتباطی ضعیف داوران
مدیریت اجرایی Executive Management	قرارگرفتن افراد واجد شرایط و کاردان در پست‌های مدیریتی، اجرائیدن مفاد آیین‌نامه کمیته داوران؛ رعایت‌نشدن دقیق ساختار تعیین‌شده داوری توسط FIFA و AFC، بی‌توجهی به تنبیهات مرتبط با عملکرد فنی داوران، اختصاص بودجه ناچیز به کمیته داوری برای توسعه کمی و کیفی؛ نظارت ضعیف بر رعایت اصول و ارزش‌های داوری در مسابقات؛ تعارض‌های بین دپارتمان داوری و کمیته داوران، رانته‌بازی و تشکیل گروه‌های غیررسمی و پنهان، تأمین‌نشدن سیستم‌های رادیویی (هدست) پیشرفته و فراهم‌سازی زمینه استقرار کمک‌داور ویدیویی
عوامل محیطی Environmental Factors	ایجاد هیجانه علیه داوران در فضای مجازی و رسانه‌های جمعی، رفتار و سروصدای بازیکنان در زمان خطا، حساسیت رقابت‌ها (رقابت‌های جنجالی و پر حاشیه)، اعتراض‌های شدید مربیان و بازیکنان به عملکرد داوران در حین رقابت، انتظار زیاد تیم‌ها از داوران، آشنایی‌نشدن هواداران، بازیکنان و مربیان با قوانین داوری، مهاجرت داوران تراز اول، جو ورزشگاه، حضور مقامات کشوری در استادیوم، رواج فساد (شرط‌بندی و تبانی، رشوه) در فوتبال
آموزش و به‌کارگیری Training and Employment	اعمال‌نشدن شاخص‌های جسمانی، روانی و پزشکی تعیین‌شده برای تأیید صلاحیت داوران، سطح پایین آموزش مهارت‌های فنی داوران، بازنگشته‌شدن و برکناری داوران باتجربه بدون انتقال دانش آن‌ها، چینش نامناسب یا غیرمدمبرانه داوران، ضعف و نقص در نظام ارزیابی عملکرد داوران، قضاوت‌دادن به داوران کم‌تجربه به دلایل غیرفوتبالی
عوامل روانی Psychological Factors	نبود آمادگی ذهنی (تمرکز و دقت)، تسلط کم به درک و کنترل شرایط روانی بازیکنان و کادر تیم‌ها، استرس ناشی از میزان اعتمادی‌نفس، ترس از اشتباه و رفتارهای متعاقب آن از سوی گروه‌های ذی‌نفع، تعلق شغلی کم، انگیزه ناکافی و نارضایتی شغلی، آشنایی کم داوران به مباحث روان‌شناسی
حمایت و پشتیبانی Support	نارسایی‌های شدید درباره امکانات رفاهی داوران (اقامت، هزینه رفت و برگشت، تغذیه)، قدردانی‌نکردن از داوران شایسته و متعهد، فقدان نهادهای صنفی لازم یا عملکرد ضعیف نهادهای صنفی موجود، دست‌مزد کم داوران فوتبال، امنیت شغلی کم، حمایت‌نکردن کمیته داوری از حقوق مالی و صنفی داوران، برخورد قاطع نکردن کمیته انضباطی با توهین‌کنندگان و تهدیدکنندگان داوران، جایگاه پایین داوران در بین ذی‌نفعان فوتبال و نگاه بالا به پایین دیگران، پرداخت‌نشدن بستنکاری پیشین داوران

در جدول شماره سه کدگذاری باز و مقوله‌بندی مصاحبه‌های عمیق مربوط به پیامدهای بحران داوری ارائه شده است.

جدول ۳- کدهای باز و مقوله‌های مربوط به پیامدهای بحران داوری

Table 3- Open Codes and Categories Related to the Consequences of Refereeing Crisis

مقوله فرعی Sub- Category	کدگذاری باز (مفهومی) Open Coding (Conceptual)
تبعات فنی Technical Consequences	افت سطح کیفی رقابت‌ها، کاهش فضای رقابتی، ممانعت از رشد دانشی و فنی فوتبال کشور، استعدادسوزی، حذف زودهنگام یا تنزل رتبه تیم‌ها، سقوط به لیگ‌های پایین‌تر با وجود شایستگی، محرومیت بازیکنان کلیدی
رفتارهای ناهنجار Abnormal Behaviors	افزایش خشونت در بازی، درگیری هواداران، شعارهای ضداخلاقی هواداران، افزایش نزاع و اختلاف درونی و بیرونی مربیان، مختل‌شدن نظم و انضباط شهر بعد از رقابت‌ها، احساس کاهش ارزشمندی ورزش و گرایش به تفریحات ناسالم، افزایش حاشیه‌سازی‌های رسانه‌ای
تضعیف حرفه داوری Weakening of the Refereeing Profession	تحلیل‌رفتگی شغلی داوران، کناره‌گیری و مهاجرت داوران باتجربه، کاهش گرایش افراد به حرفه داوری، کاهش تمایل داوران باتجربه و سالم به قضاوت، افزایش انتقاد به دپارتمان و کمیته داوری، کاهش حضور داوران ایرانی در رقابت‌های بین‌المللی
تبعات نگرشی Attitudinal Consequences	کاهش رضایت ذی‌نفعان (بازیکنان، مربیان، هواداران، سرمایه‌گذاران و غیره)، کاهش علاقه هواداران به حضور در استادیوم‌ها، کاهش اعتماد عمومی و افزایش بدبینی، کاهش روحیه جوانمردی، تضعیف فضیلت کار و تلاش، ترویج رفتارهای غیراخلاقی، سقوط ارزش‌های اجتماعی
خسارت اقتصادی Economic Damages	کاهش تمایل حضور سرمایه‌گذاران و اسپانسرها؛ کاهش درآمد عمومی فوتبال، ضرر مالی و ورشکستگی باشگاه‌ها، کاهش حضور هواداران در استادیوم‌ها و حذف درآمدهای روز مسابقه، خسارت به اموال عمومی
تبعات روانی Psychological Consequences	کاهش انگیزه بازیکنان و مربیان و سرخوردگی آن‌ها، آشفتگی ذهنی و مختل‌شدن تمرکز بازیکنان و مربیان، افزایش استرس و فشار روانی در بازی‌ها، تضعیف روحیه بازیکنان و مربیان، کاهش اعتمادبه‌نفس بازیکنان، مربیان و داوران، کاهش احساس نشاط عمومی

فرایند اجرای تکنیک دیمتل

روابط علت و معلولی مؤلفه‌های شناسایی شده به‌واسطه تکنیک دیمتل همانند بخش کیفی در دو بخش پیشایندهای بروز بحران داوری و پیامدهای بحران داوری محاسبه و اجرا شد. پس از شناسایی مؤلفه‌ها و ساخت ماتریس نظرسنجی از متخصصان (۱۰ نفر) خواسته شد تا مقایسه‌های زوجی مؤلفه‌ها را انجام دهند؛ بدین صورت که مؤلفه‌های واقع در هر سطر ماتریس، با تک‌تک مؤلفه‌های واقع در ستون‌های ماتریس را مقایسه کنند و شدت تأثیر مؤلفه سطر بر مؤلفه-

های ستونی را به صورت عددی بین صفر تا چهار در خانه‌های مربوط به آن‌ها درج کنند. در مرحله بعد، ماتریس تصمیم‌گیری اولیه (A) با استفاده از میانگین ساده نظرهای پاسخ‌دهندگان تشکیل شد. رابطه (۱):

$$Z = \frac{x^1 + x^2 + x^3 + \dots + x^p}{p}$$

در این فرمول، p تعداد خبرگان و x^1, x^2, x^p به ترتیب ماتریس مقایسه زوجی خبره یک، خبره دو و خبره p است. ماتریس تصمیم‌گیری اولیه (میانگین نظرهای خبرگان) در جدول شماره چهار ارائه شده است.

جدول ۴- ماتریس تصمیم‌گیری اولیه

Table 4- Primary Decision Matrix

حمایت و پشتیبانی Support	مدیریت اجرایی Executive Management	آموزش و به‌کارگیری Training and Employment	روانی Psychological	محیطی Environmental	فنی Technical	مؤلفه‌ها Components
0.5	0.3	0.5	3.3	2/6	0	فنی Technical
0.4	0.4	0.4	3.4	0	3.5	محیطی Environmental
0.4	0.4	0.3	0	2.7	3.3	روانی Psychological
0.3	0.4	0	3.6	2.6	3.8	آموزش و به‌کارگیری Training and Employment
3.2	0	3.5	3.1	2.9	3.3	مدیریت اجرایی Executive Management
0	0.5	0.9	3.8	2.5	3.4	حمایت و پشتیبانی Support

مرحله بعد، نرمال کردن ماتریس ارتباط مستقیم (N) است. برای نرمال کردن ماتریس تصمیم‌گیری اولیه از فرمول‌های دو و سه استفاده می‌شود.

رابطه (۲):

$$H_{ij} = \frac{z_{ij}}{r}$$

که r از رابطه زیر به دست می‌آید:

رابطه (۳):

$$r = \max_{1 \leq i \leq n} (\sum_{j=1}^n Z_{ij})$$

به دلیل اینکه جمع هر ردیف ماتریس میانگین (جدول شماره پنج)، نشانگر تأثیرات کلی است که مؤلفه I بر مؤلفه‌های دیگر می‌گذارد، r نشانگر تأثیرات کلی مستقیم مؤلفه با بیشترین تأثیرات بر سایر مؤلفه‌هاست. برای نرمال کردن داده‌ها، در این مرحله تمامی درایه‌های ماتریس در معکوس حاصل جمع بزرگ‌ترین مقدار ستونی ضرب می‌شود که نتایج آن در جدول شماره پنج گزارش شده است.

جدول ۵- ماتریس نرمال شده

Table 5- Normalized Matrix

حمایت و پشتیبانی	مدیریت اجرایی Executive Management	آموزش و به‌کارگیری Training and Employment	روانی Psychological	محیطی Environmental	فنی Technical	مؤلفه‌ها Components
0.02	0.01	0.02	0.19	0.15	0	فنی Technical
0.02	0.02	0.02	0.19	0	0.20	محیطی Environmental
0.02	0.02	0.01	0	0.15	0.19	روانی Psychological
0.01	0.02	0	0.20	0.50	0.21	آموزش و به‌کارگیری Training and Employment
0.18	0	0.20	0.17	0.16	0.19	مدیریت اجرایی Executive Management
0	0.02	0.05	0.21	0.14	0.19	حمایت و پشتیبانی Support

مرحله دیگر تکنیک دیمتل، استخراج ماتریس کامل اثر مستقیم و غیرمستقیم (T) است. برای محاسبه ماتریس ارتباط کامل، ابتدا ماتریس همانی I تشکیل می‌شود. سپس ماتریس همانی را منهای ماتریس

نرمال کرده و ماتریس حاصل را معکوس می‌کنیم. درنهایت، ماتریس نرمال در ماتریس معکوس ضرب می‌شود:

$$T = N \times (1 - N)^{-1}$$

رابطه (۴):

جدول ۶- ماتریس روابط کل

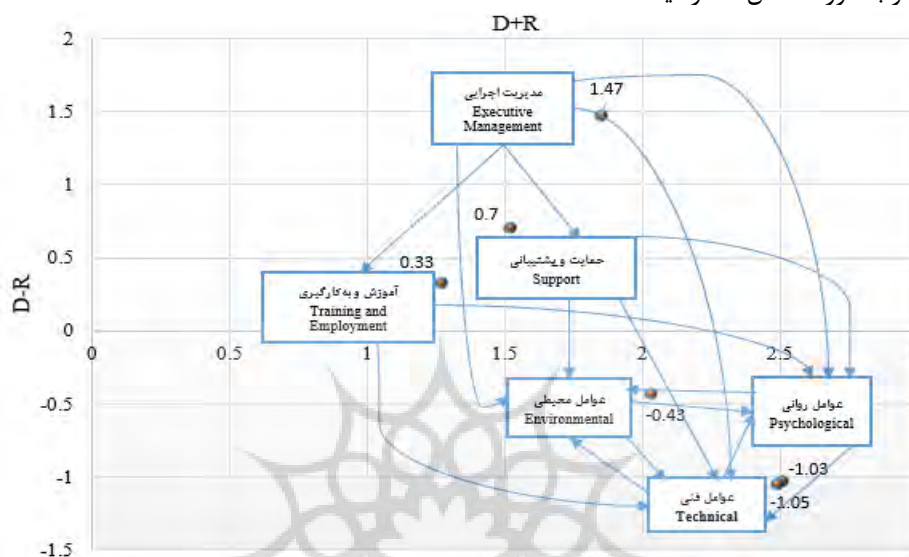
Table 6 - Total Relations Matrix

حمایت و پشتیبانی Support	مدیریت اجرایی Executive Management	آموزش و به‌کارگیری Training and Employment	روانی Psychological	محیطی Environmental	فنی Technical	مؤلفه‌ها Components
0.05	0.03	0.05	0.28	0.22	0.12	فنی Technical
0.04	0.03	0.04	0.29	0.10	0.30	محیطی Environmental
0.04	0.03	0.04	0.12	0.22	0.27	روانی Psychological
0.04	0.03	0.02	0.30	0.10	0.31	آموزش و به‌کارگیری Training and Employment
0.22	0.03	0.24	0.42	0.33	0.43	مدیریت اجرایی Executive Management
0.03	0.04	0.08	0.36	0.26	0.34	حمایت و پشتیبانی Support

در مرحله بعد نمودار علی ایجاد، ارزش آستانه محاسبه و نقشه روابط شبکه تعیین می‌شود. برای تعیین نقشه روابط شبکه باید ارزش آستانه محاسبه شود. با این روش می‌توان از روابط جزئی صرف‌نظر کرد و شبکه روابط درخور توجه را ترسیم کرد. تنها روابطی در دیاگرام نمایش داده خواهند شد که مقادیر آن‌ها در ماتریس روابط کل از مقدار آستانه بزرگ‌تر باشد. بعد از اینکه شدت آستانه تعیین شد، تمامی مقادیر ماتریس روابط کل که کوچک‌تر از آستانه باشد، صفر می‌شود؛ یعنی آن رابطه علی در نظر گرفته نمی‌شود. ارزش آستانه در این بخش ۰/۱۶۶ محاسبه شد؛ بنابراین تمامی مقادیر کمتر

از این مقدار بی‌اهمیت است و در دیاگرام نمایش داده نخواهد شد؛ از این‌رو الگوی روابط معنادار پژوهش حاضر به صورت شکل شماره یک است.

شکل ۱- روابط علی پیشایندهای بروز بحران داوری

Figure 1- Causal Relationships of the Antecedents of Refereeing Crisis

در شکل شماره یک میزان اهمیت، تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پیشایندهای بروز بحران داوری نشان داده شده است که محور افقی نمودار اهمیت مؤلفه و محور عمودی تأثیرگذاری یا تأثیرپذیری مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

در ماتریس روابط کل جمع سطری درایه‌ها (D) و جمع ستونی درایه‌ها (R) و مجموع (D+R) و تفاضل (D-R) محاسبه شد. بیشترین مجموع ردیفی D نشان‌دهنده شاخص‌هایی است که به شدت بر شاخص‌های دیگر تأثیر دارند و بیشترین مجموع ستونی (R) نشان‌دهنده ترتیب شاخص‌هایی است که تأثیر می‌پذیرند. محل واقعی هر شاخص در سلسله‌مراتب نهایی توسط ستون (D+R) و (D-R) مشخص می‌شود که در آن (D+R) نشان‌دهنده مجموع شدت یک شاخص از نظر تأثیرگذاری و تأثیرپذیری است. مقدار (D-R) نیز اگر برای شاخصی مثبت محاسبه شود، نشان از اثرگذاری دارد و اگر منفی محاسبه شود، نشان از تأثیرپذیری دارد؛ بنابراین براساس شکل شماره یک، مؤلفه‌های مدیریت اجرایی، حمایت و پشتیبانی و همچنین آموزش و به‌کارگیری، به ترتیب اثرگذارترین عوامل اند و عوامل روانی، فنی و محیطی به ترتیب اثرپذیرترین مؤلفه هستند.

براساس فرض دیمتل ($D-R < 0$) و $D+R=M$ ؛ $D-R < 0$ ؛ $D+R=M$ و $D-R < 0$ (M عددی بزرگ است)، مؤلفه‌های مدیریت اجرایی و حمایت و پشتیبانی مؤلفه‌های هسته‌ای بوده و نیازمند توجه بیشتر است. مؤلفه‌های عوامل روانی و فنی بر طبق فرمول دیمتل ($D+R > 0$ و $D+R=M$) مؤلفه‌های اصلی برای برنامه‌ریزی هستند که باید در اولویت قرار گیرند. اثرگذاری و اثرپذیری دیگر مؤلفه‌ها در اولویت‌های بعد قرار دارد. به‌منظور تحلیل اثرگذاری و اثرپذیری پیامدهای بحران داوری نیز مراحل تکنیک دیمتل اجرا شد، اما برای طولانی‌نشدن توضیحات به ارائه ماتریس پیش‌نیاز و اصلی تکنیک دیمتل و دیاگرام حاصل از تحلیل بسنده می‌شود.

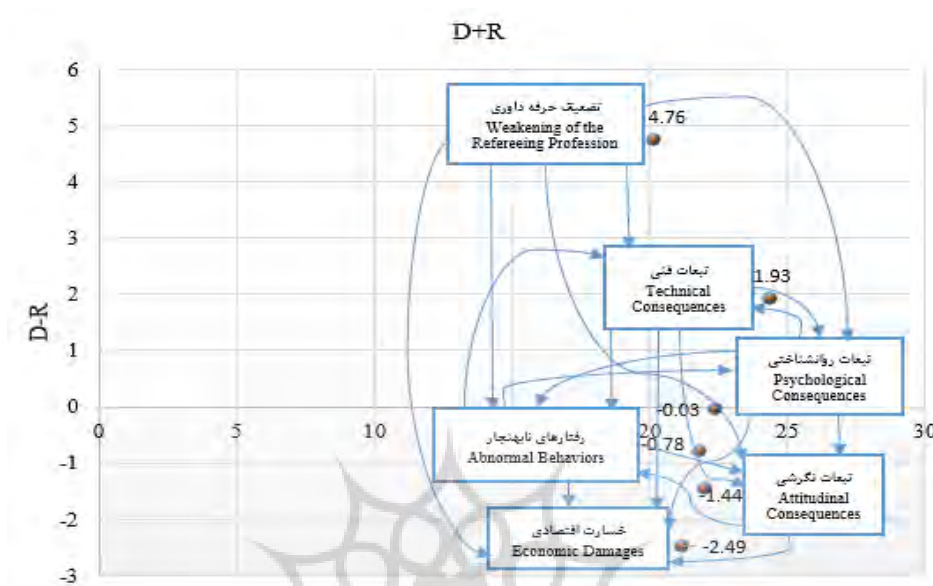
ماتریس تصمیم‌گیری اولیه (A) مربوط به پیامدهای بحران داوری در جدول شماره هفت ارائه شده است.

جدول ۷- ماتریس تصمیم‌گیری اولیه
Table 7- Primary Decision Matrix

تضعیف حرفه داوری Weakening of the Refereeing Profession	خسارت اقتصادی Economic Damages	رفتارهای نابهنجار Abnormal Behaviors	تبعات نگرشی Attitudinal Consequences	تبعات فنی Technical Consequences	تبعات روانی Psychological Consequences	مؤلفه‌ها Components
2.1	3	3	3.1	1.3	0	تبعات روانی Psychological Consequences
1.8	3.6	3.1	3	0	2.8	تبعات فنی Technical Consequences
1.9	2.8	3	0	2.7	2.5	تبعات نگرشی Attitudinal Consequences
2.1	2.5	0	3	2.5	3.1	رفتارهای نابهنجار Abnormal Behaviors
1.3	0	2.2	2.8	2.5	2.7	خسارت اقتصادی Economic Damages
0	3.1	3.1	3.1	3.5	3.1	تضعیف حرفه داوری Weakening of the Refereeing Profession

پس از محاسبه ماتریس روابط کل، ارزش آستانه بخش پیامدهای بحران داوری $1/80$ به دست آمد و بر همین اساس تمامی مقادیر کمتر از این مقدار در دیاگرام نمایش داده نشد و الگوی روابط معنادار پژوهش به صورت زیر ارائه شد.

شکل ۲- روابط علی پیامدهای بروز بحران داوری

Figure 2- Causal Relationships of the Consequences of Refereeing Crisis

براساس دیاگرام (شکل شماره دو) می‌توان بیان کرد که مؤلفه‌های تضعیف حرفه داوری و تبعات فنی شاخص‌های اثرگذار و تبعات روان‌شناختی، رفتارهای نابهنجار، تبعات نگرشی و خسارت اقتصادی شاخص‌های اثرپذیر هستند و در بین پیامدهای بحران داوری، تبعات فنی اثرگذارترین شاخص و تبعات روان‌شناختی اثرپذیرترین عامل شناخته شد.

براساس فرض $D-R < 0$ ؛ $D+R=M$ و $D-R < 0$ (M عددی بزرگ است) و $D-R > 0$ و $D+R=M$ در تکنیک دیمتل، تبعات روان‌شناختی مؤلفه هسته‌ای بوده و نیازمند توجه بیشتر است؛ همچنین مؤلفه‌های تبعات فنی مؤلفه اصلی برای برنامه‌ریزی‌اند که باید در اولویت قرار گیرند. اثرگذاری و اثرپذیری دیگر مؤلفه‌ها در اولویت‌های بعد قرار دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

ابعاد گسترده مالی فوتبال، برگزاری مؤثر مسابقات را به موضوعی مهم تبدیل کرده است که فراتر از اتفاقی ساده است که فقط بر بازیکنان فوتبال و مدیران اثرگذار باشد. در این مرحله با شدت گرفتن اهمیت برنده شدن، درباره عملکرد داوران که مسابقات را کنترل می کنند، بحث انتقادی بسیار شده است؛ چراکه وقتی نتیجه مسابقه مطابق انتظار نباشد، عواقب آن بسیار ناخوشایند خواهد بود؛ به همین دلیل فشار بر داوران برای عملکرد بی عیب و نقص آنها در حال افزایش است (ممو و اولاسیو، ۲۰۲۱، ۱۲۸)؛ از این رو پژوهش حاضر ابتدا به شناسایی پیشایندها و پیامدهای بروز بحران داوری در فوتبال حرفه‌ای پرداخت و سپس با علم به این موضوع که عوامل در دنیای واقعی مستقل از هم نیستند و وابستگی‌های درونی و ذاتی دارند، از تکنیک دیمتل برای بررسی روابط علی مؤلفه‌ها استفاده کرد.

نتایج پژوهش در بخش کیفی نشان داد، پیشایندهای بروز بحران داوری مقوله‌های آموزش و به-کارگیری، مدیریت اجرایی و حمایت و پشتیبانی، فنی، محیطی و روانی است. براساس نتایج می توان بیان کرد، در صورتی که افراد کاردان در پست‌های مدیریتی قرار نگیرند، ساختار تعیین شده داوری توسط فیفا و ای اف سی به صورت دقیق رعایت نشود، بودجه مناسب برای توسعه آموزشی داوران اختصاص داده نشود، سیستم‌های پیشرفته داوری به کار گرفته نشود، به داوران کم تجربه آن هم به دلایل غیرفوتبالی اجازه داوری مسابقات لیگ برتر داده شود، چپ‌نش داوران در زمین مسابقه غیرمدبرانه باشد، کمیته داوری از حقوق مالی و صنفی داوران حمایت کافی نکند، کوتاهی در ارائه امکانات رفاهی داوران ادامه یابد، به دستمزد کم داوران بی توجهی شود، آموزش مهارت‌های فنی داوران، آمادگی جسمانی و روانی آنها در سطح پایین باشد و داوران به درک و کنترل شرایط روانی بازیکنان و کادر تیم‌ها مسلط نباشند، داوران در تصمیم‌گیری‌ها به صورت ناهماهنگ و در جاگیری و کنترل صحنه‌ها ضعیف عمل نمایند؛ شرط بندی، تبانی و رشوه در بین داوران رواج یابد و اعتراضات و حجمه‌های وارد شده علیه داوران شدت یابد، احتمال بروز بحران داوری تشدید خواهد شد.

در همین راستا رفیعی و همکاران (۲۰۱۸، ۱۶۰) عوامل بازدارنده قضاوت داوران را وجود تفاسیر مختلف از قوانین، سوگیری و ذهنیت داوران، پیشنهاد رشوه، جو استادیوم، انتخاب داوران توسط دست‌های پشت پرده، تحلیل و نقد منفی عملکرد داوران، رفتارهای نامناسب با داوران، آشنابودن تماشاگران به قوانین داوری، فقدان امنیت شغلی و کم بودن میزان حق الزحمه داوران دانستند. آنها بیان کردند که ابتدایی‌ترین کار و البته مهم‌ترین اقدام برای کاهش عوامل بازدارنده، تجدیدنظر در

1. Momoh & Olaseyo
2. AFC

شکل و ساختار کمیته داوران و داشتن مدیریتی قوی و درعین حال با دانش و به روز است. ساموئل و همکاران (۲۰۲۰، ۱) ذکر کردند، عواملی مانند موقعیت یابی، مهارت بصری و ادراکی، فاصله داور از موقعیت، خودکنترلی، استرس، تجربه و تخصص، خودکارآمدی، مدیریت بازی، اهمیت مسابقه، امتیاز مسابقه، شرایط تیم، اعتراض های هواداران، سروصدای بازیکنان هنگام خطا، تصمیم های گذشته داوران، تمایل داوران به قضاوت بازی، ارتباطات مؤثر و نقش و مسئولیت اعضای تیم داوری بر نحوه قضاوت و تصمیم گیری داوران اثرگذارند. سلطانی بناوندی، قربانی قهفرخی و رحیمی (۲۰۲۰، ۵۹) نیز در پژوهش خود نشان دادند، عوامل فردی، آموزشی، مدیریتی و اقتصادی تأثیر معناداری بر اشتباهات داوران دارند و برای کاهش این اشتباهات لازم است وضعیت جسمی و روحی داوران کنترل شود، کلاس های آموزشی بیشتر در طول فصل برگزار شود، حقوق داوران افزایش یابد و دستمزد آنها به موقع پرداخت شده و از مدیران ورزشی و کارآزموده استفاده شود.

در تحلیل پیشایندها نیز نتایج نشان داد، مؤلفه های مدیریت اجرایی، حمایت و پشتیبانی و آموزش و به کارگیری بیشترین تأثیر را بر دیگر عوامل می گذارند و کمترین اثر را می پذیرند. این امر نشان دهنده اهمیت این مؤلفه هاست و براساس فرض دیمتل نیز مؤلفه هسته ای نیازمند توجه بیشتر است؛ چراکه به دلیل نقش تأثیرگذاری که دارند، هرگونه تغییر منفی در آنها موجب تأثیر منفی و مخرب بر سایر مؤلفه ها می شود؛ به عبارتی عوامل بحران زای داوری همچون ضعف در مدیریت اجرایی در بخش مدیریتی و داوری، عملکرد ضعیف در آموزش مهارت های فنی و به کارگیری داوران و نارسایی شدید در حمایت و پشتیبانی از آنها موجب تشدید بحران داوری و تحت شعاع قرار گرفتن اشتباهات سهوی داوران، ناهماهنگی در تصمیم گیری ها، ضعف در جاگیری و کنترل صحنه ها، رواج فساد داوری، مهاجرت داوران تراز اول، اعتراض های شدید به داوری، تمرکز و دقت کم داوران، انگیزه ناکافی، تعلق شغلی اندک و استرس داوران می شود. به زعم آراگوا پینا و همکاران (۲۰۱۹، ۶۹۸)، تأثیر موضوعات سازمانی بر عملکرد داوران کمتر مدنظر پژوهشگران پیشین قرار گرفته است؛ این در حالی است که حمایت از داوران، سقوط یا ارتقای سطح و جایگاه داوری، برنامه های آموزشی و غیره از عوامل بسیار مهم سازمانی در مسیر تعالی یا ضعف عملکرد داوران به شمار می روند که توسط سازمان های فوتبالی شکل می گیرد؛ چراکه این سازمان ها نقش اصلی در تعیین سیاست و مقررات دارند. آگوئر-لوپزا و همکاران (۲۰۲۰، ۱۸۶۳) در مطالعه خود بیان کردند که فشار از طرف بازیکنان، سروصدای آنها در در انجام خطا، اعتراض به داوری و تجربه کم داوران، استرس آنها را افزایش می دهد و موجب تصمیم گیری های نادرست داوری می شود. آراگوا پینا و همکاران (۲۰۱۹، ۵-۶) نشان دادند، برتری عملکرد داوران به واسطه سه بعد اصلی آمادگی فردی (با مقوله های تعهد، برنامه ریزی، تنظیم هیجانی،

تمایل به یادگیری، آماده‌سازی و رهبری)، آمادگی بازی (با مقوله‌های ارتباطات مؤثر، دانش درباره بازی و تاکتیک، خونسردی در زمان فشار، انعطاف‌پذیری، ارزیابی عملکرد تیم) و مدیریت بازی (با مقوله‌های پیش‌بینی اقدامات، تجربه، رهبری، بازی‌خوانی) شکل می‌گیرد؛ همچنین آن‌ها با روش گرافیکی تحلیل مؤلفه‌های اصلی^۱ نشان دادند، این عوامل بر یکدیگر اثر مثبت دارند و تنها متغیر انعطاف‌پذیری بر آماده‌سازی فردی اثر منفی دارد. کاراکام و ادیگوزال (۲۰۱۹، ۳۸۰) نیز بیان کردند، تعداد قضاوت زیاد داوران به بهبود عملکرد آن‌ها منجر می‌شود. مقوله‌های تضعیف حرفه داوری، تبعات فنی، تبعات روان‌شناختی، رفتارهای نابهنجار، تبعات نگرشی و خسارت اقتصادی از پیامدهای بروز بحران داوری بود که در بخش کیفی شناسایی شد.

در تحلیل روابط علت و معلولی پیامدهای بحران داوری، مؤلفه‌های تبعات فنی و تضعیف حرفه داوری جزو گروه علی‌اند که بیشترین اثر را بر سایر عوامل داشته و به‌عبارتی نقش محرک دارند و نیازمند توجه بیشتر هستند. مؤلفه‌های تبعات روان‌شناختی، رفتارهای نابهنجار، تبعات نگرشی و خسارت اقتصادی جزو گروه معلول قرار گرفته‌اند و متأثر از سایر مؤلفه‌ها هستند که تضعیف جایگاه و شرایط فنی تیم و حرفه داوری موجب بروز عواقب منفی روانی، نگرشی، کج‌رفتاری‌ها و خسارات مالی خواهد شد. ممو و اولاسیو (۲۰۲۱، ۱۳۱) طی مطالعات خود بیان کردند، سندرم پیروزی، عملکرد سازمان لیگ و نبود سازماندهی مناسب در تیم‌ها موجب زیر فشار قراردادن مسئولان مسابقات از سوی تیم‌ها، حمله بازیکنان به داوران و خشونت هواداران می‌شود. اوگو و اونیشی^۲ (۲۰۱۳، ۱۳۶) در پژوهش خود نشان دادند، انصاف‌نداشتن مسئولان بازی می‌تواند مانع پیشرفت فوتبال نیجریه شود و داوری مغرضانه با حالات افسرده بازیکنان ارتباط دارد. همچنین شولز و وسپلاک^۳ (۲۰۱۹، ۸۱۸) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که نحوه قضاوت داوران بر بروز پرخاشگری و خشونت تماشاگران مؤثر است. برای تحلیل روابط علی پیامدهای بحران داوری می‌توان گفت، هرچقدر تمایل داوران باتجربه و سالم به قضاوت مسابقات کاهش یابد، دچار تحلیل‌رفتگی شغلی شوند، از حرفه داوری کناره‌گیری کنند و میدان را به داوران بی‌تجربه واگذار کنند، بازیکنان کلیدی در نتیجه قضاوت‌های ناصحیح محروم شوند، کیفیت رقابت‌ها کاهش یابد و به‌رغم شایستگی تیم به رتبه پایین‌تر تنزل یابد یا به لیگ‌های پایین‌تر سقوط کند، سرمایه‌گذاران و حامیان مالی تمایل و اشتیاق برای حضور و سرمایه‌گذاری نخواهند داشت؛ در نتیجه تمایل هواداران به حضور در استادیوم‌ها کاهش می‌یابد و به تبع آن درآمدهای روز

1. CatPCA
2. Ugwu & Onyishi
3. Cholz & Vespalec

مسابقه حذف خواهد شد، باشگاه‌ها متضرر و دچار ورشکستگی می‌شوند، فضیلت کار و تلاش تضعیف می‌شود و به جای آن رفتارهای غیراخلاقی رواج خواهد یافت؛ همچنین هواداران به دلیل نارضایتی رفتارهای خشونت‌آمیز بروز می‌دهند و نظم و انضباط شهر را مختل می‌کنند، زمینه برای حاشیه‌سازی رسانه‌ای فراهم می‌شود، بازیکنان و مربیان دچار سرخوردگی می‌شوند، استرس و فشار روانی آن‌ها افزایش یافته و احساس نشاط عمومی کاهش می‌یابد. گفتنی است در پژوهش‌های بسیار معدودی روابط علی پیامدهای بحران داوری بررسی شده است و این مطالعه به ادبیات پژوهش از این جنبه کمک می‌کند.

براساس نتایج پژوهش، به‌منظور پیشگیری و مقابله با بحران داوری و کاهش پیامدهای منفی ناشی از آن، مسئولان و سازمان‌های فوتبالی تصمیم‌گیرنده لازم است ابتدا مؤلفه‌های شناسایی شده و اثرگذار را در مرکز توجه قرار دهند؛ بنابراین به مسئولان پیشنهاد می‌شود این امور را در دستور کار قرار دهند: تدوین مقیاس ارزیابی صلاحیت مدیران، شرکت مدیران و داوران در دوره‌های پیشرفته بین‌المللی، سمینارها و فوتور فیفا به‌صورت مداوم، جایگزینی ضوابط به‌جای روابط در انتخاب و جذب نیروهای مدیریتی، سخت‌گیری در ارزیابی‌های اولیه و ورودی داوران پیش از شروع فصل مسابقات، فراهم کردن امکان دانش‌افزایی و شرایط ارتقای داوران، ایجاد وحدت فرماندهی در حوزه داوری (حذف تنش‌های بین کمیته داوری و دپارتمان داوری)، فراهم کردن امکانات بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته داوری (مثل VAR)، تدوین مقررات حمایتی از داوران، تقویت کمیته داوری و داشتن حراست و ممیزی‌های قوی، چندنرخ‌شدن دستمزد داوران براساس معیارهایی مانند کیفیت قضاوت و تحصیلات، بهره‌گیری از فناوری و نرم‌افزارهای نوین آموزشی مربیگری و داوری، برگزاری دوره‌های آموزشی فنی برای مربیان و داوران، برخورد جدی و قاطعانه کمیته انضباطی با اشتباهات محرز و عامدانه داوران، ایجاد ضمانت اجرایی برای احکام انضباطی صادرشده و برخورد یکسان و قاطعانه قهری کمیته انضباطی با متخلفان. از آنجاکه تکنیک دیمتال قابلیت رتبه‌بندی مقوله‌های اثرگذار را ندارد، به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌شود مقوله‌های شناسایی شده را رتبه‌بندی کنند و همچنین پژوهشگران راهکارهای مدیریت بحران داوری را شناسایی و تحلیل کنند.

تشریح و قدردانی

محقق بر خود لازم می‌داند که مراتب تقدیر و سپاسگزاری را از همهٔ مصاحبه‌شوندگان در این پژوهش اعلام کند.

References

1. Aguirre-Loaiza, H., Holguín, J., Arenas, J., Núñez, C., Barbosa-Granados, S., & García-Mas, A. (2020). Psychological characteristics of sports performance: Analysis of professional and semiprofessional football referees. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(4), 1861-1868.
2. Ai, K., Oldrich, R., Tan, H., & Xu, P. (2020). Sustainable Innovation in football referee training in Czech Republic. *Sustainability*, 12(7), 2821.
3. Aragão e Pina, J., Passos, A. M., Carvalho, H., & Travis Maynard, M. (2019). To be or not to be an excellent football referee: Different experts' viewpoints. *Journal of Sports Sciences*, 37(6), 692-700.
4. Boin, A., & Kuipers, S. (2018). The crisis approach. In *Handbook of disaster research* (pp. 23-38). Cham: Springer.
5. Buraimo, B., Forrest, D., & Simmons, R. (2010). The 12th man? refereeing bias in English and German soccer. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society)*, 173(2), 431-449.
6. Cholz, P., & Vespalec, T. (2019). Inside Slavia's supporters: Fans who control the football matches in Czechia. *Journal of Human Sport and Exercise*, 4(4), 818-829.
7. Coombs, W. T. (2002). Deep and surface threats: Conceptual and practical implications for "crisis" vs. "problem". *Public Relations Review*, 28(4), 339-345.
8. Coombs, W. T. (2007). Attribution theory as a guide for post-crisis communication research. *Public Relations Review*, 33(2), 135-139.
9. Ebrahim Nejjad, M. (2018). *Crisis management* (1st ed.). Kerman: Shahid Bahonar University of Kerman.
10. Faraji, R., Hemmatinezhad, M., & Taylor, T. (2018). Critical factors affecting stadiums security. *Journal of Applied Security Research*, 13(4), 473-488.
11. García-Santos, D., Gómez-Ruano, M. A., Vaquera, A., & Ibáñez, S. J. (2020). Systematic review of basketball referees' performances. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 20(3), 495-533.
12. <https://aftabnews.ir/fa/news/562346/>
13. <https://www.etemadnewspaper.ir/fa/main/detail/8665/>
14. <https://www.varzesh3.com/news/1659181/>
15. Karacam, A., & Adiguzel, N. S. (2019). Examining the relationship between referee performance and self-efficacy. *European Journal of Educational Research*, 8(1), 377-382.
16. Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
17. Luburić, R. (2019). A model of crisis prevention (Based on managing change, quality management and risk management). *Journal of Central Banking Theory and Practice*, 8(2), 33-49.
18. Mehrabiyan, S., Hasannejad, M., & Barzegari Nejad, A. (2016). Ranking of factors affecting crisis management in sports venues based on AHP model. Paper presented at the First National Conference on Applied Studies in Sports Science, . (In Persian).

19. Moerschell, L., & Novak, S. S. (2020). Managing crisis in a university setting: The challenge of alignment. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 28(1), 30-40.
20. Momoh, D. M. M., & Olaseyo, T. (2021). Determinants of assault on Football League referees' during competitions in Nigeria. *Central European Journal of Sport Sciences and Medicine*, 33, 127-133.
21. Nazarian, A. B., Rahnama, N., Daneshjoo, A., Sadeghipour, H., Ashouri, H., & Nazarian, A. (2011). Factors affecting the refereeing of the Iranian Football Premier League. *Sports Management Studies*, 9, 193-204. (in Persian).
22. Panahi, B., & Soleymannejad, M. (2018). Investigating the factors affecting the decisions of the referees of the Iranian Football Premier League. Paper presented at the Fourth National Conference on Sports Science and Physical Education of Iran, . (in Persian).
23. Petersen, T. S., & Wichmann, S. S. (2021). Fairness, implicit bias testing and sports refereeing: An argument for why professional sports organisations ought to promote fairness in sport through testing referees for implicit biases. *Journal of the Philosophy of Sport*, 48(1), 97-110.
24. Rafie, O., Ali Doost Ghahfarokhi, A., & Jafari Haji, A. (2018). The effective inhibiting factors of decision making in Iranian soccer referees. *Journal of Sport Management and motor Behavior*, 14(27), 155-166. (in Persian).
25. Rahimi, V., & Nasiri, M. (2021). Meta-analysis of studies of the causes of Football spectator's riots in Iran. *Sport Management Studies*, 12(64), . (in Persian).
26. Ramezani, J., Razavi Mohmoodabadi, S. M. J., & Hosseini, H. (2015). The relationship between emotional intelligence with conflict management strategies) employees Youth and Sports General Directorate of Yazd province). *Sport Management Studies*, 27, 185-198. (in Persian).
27. Russell, S., Renshaw, I., & Davids, K. (2019). How interacting constraints shape emergent decision-making of national-level football referees. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 573-588.
28. Sameie, F., Elahi, A., & Afshari, M. (2021). Qualitative analysis of spectators's perceived value: A case study of Iran Football Premier League spectators. *Sport Management Studies*, 13(65). (in Persian).
29. Samuel, R. D., Tenenbaum, G., & Galily, Y. (2020). An integrated conceptual framework of decision-making in soccer refereeing. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, , 1-23.
30. Sayfollah Pour, P. (2013). A consideration of the factors influencing soccer referees' judgment? An Overview. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 3(5), 678-685.
31. Soltani Banavandi, A., Ghorbani Ghahfarokhi, L., & Rahimi, A. (2020). Investigating the factors affecting the mistakes of the referees of League One and the Iranian Football Premier leagues. *Journal of Organizational Behavior Management Studies in Sport*, 7(4), 41-50. (in Persian).

32. Ugwu, F., & Onyishi, I. (2013). Perceived biased refereeing, self-efficacy and mood states of players of visitor teams of the Nigerian amateur football league. *Asian Journal of Social Sciences & Humanities*, 2(4), 136-143.
33. Yusuf, A. O., Akinwusi, A. T., & Morakinyo, E. O. (2020). examining the level of stadium security and safety during Nigeria professional Football League matches. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 6(1), 26-42.
34. Zelyurt, M. K., & Ataçocugu, M. S. (2017). Social pressure factors aimed at football referees in Turkey: A study on the 2nd league, 3rd league and amateur league referees. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(1), 107-116.
35. Zhang, J. (2018). New characteristics of crisis communication in the sports events under the era of media convergence, 189, 41-44.

استناد به مقاله

بیگلری، نسرین؛ حسینی‌نیا، سیدرضا؛ باقری، هادی؛ و تیموتی کومبس، ویلیام. (۱۴۰۱). شناسایی و تحلیل پیشایندها و پیامدهای بروز بحران داوری در فوتبال حرفه‌ای. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۴(۷۴)، ۲۷۳-۳۰۰.
شناسه دیجیتال: 10.22089/smrj.2022.11136.3464

Biglari, N., Hosseini Nia, S. R., Bagheri, H., & Timothy Coombs, W. (2022). Identifying and Analyzing the Antecedents and Consequences of Refereeing Crisis in Professional Football. *Sport Management Studies*, 14(74), 273-300. (in Persian). DOI: 10.22089/smrj.2022.11136.3464

